

บทที่ 2

แนวคิดทางทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทางทฤษฎี

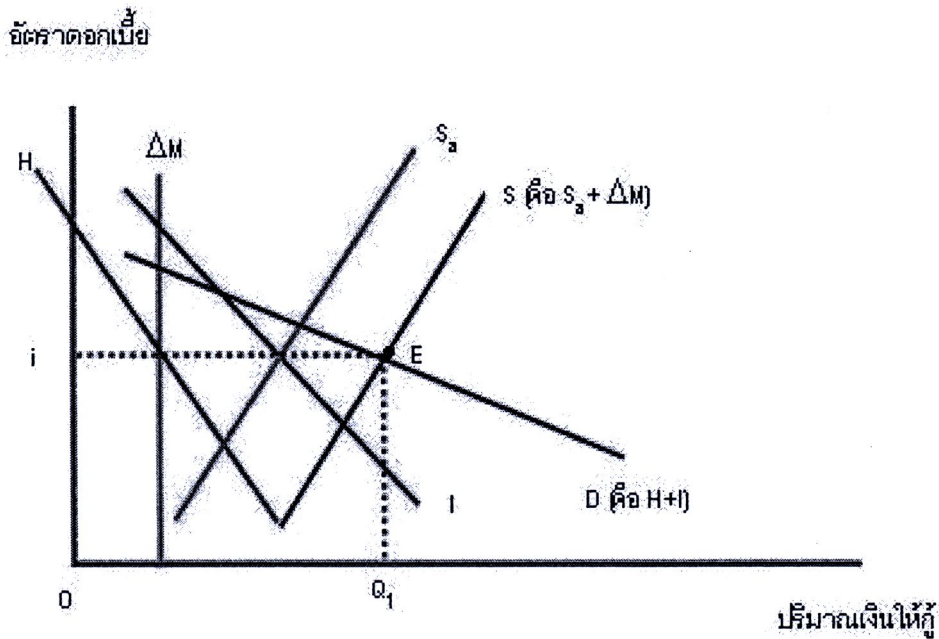
ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (loanable fund theory)

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้นี้มีพื้นฐาน คล้ายกับทฤษฎีของคลาสสิก แต่ได้มีการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจมาประกอบการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออมแต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ ไม่ว่าแหล่งเงินกู้้นั้นมาจากไหน และกู้ไปเพื่อจุดประสงค์อะไร ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินให้กู้ (supply of loanable fund) กับอุปสงค์ของเงินขอกู้ (demand for loanable fund) (Culberson อ้างถึงใน วรศ อุปาดิก, 2544, หน้า 96-98)

อุปทานของเงินให้กู้มีแหล่งที่มาสองแหล่งด้วยกัน ได้แก่ เงินออม (saving) หรือ S_a และการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน (money supply) หรือ ΔM อันได้แก่ การขยายสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ที่เข้าไปสู่ในตลาดสินเชื่อ ดังนั้น การวิเคราะห์ของทฤษฎีจึงเป็นลักษณะของ “flow concept”

ส่วนในด้านอุปสงค์ของเงินขอกู้ที่ สำคัญได้แก่การลงทุน (investment) หรือ I และการถือเงินเฉย ๆ ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ (hoarding) หรือ H การถือเงินชนิดนี้อาจจะมีค่าเป็นลบ ซึ่งเรียกว่า “dishoarding” อันเกิดจากประชาชนนำเอาเงินที่ถือไว้เฉย ๆ ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ (hoarding) ในรอบปีที่ผ่านมา มาออกมาเป็นเงินทุนพร้อมที่จะให้กู้ หรือเกิดจากประชาชนลดสัดส่วนของการถือเงินที่เป็นเงินตราอันมีผลทำให้เงินทุนเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้น ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ย่อมจึงแสดงได้ดังสมการ ต่อไปนี้

$$S_a + \Delta M = H + I \quad \dots(1)$$

ภาพ 1 ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้

ที่มา. จาก เศรษฐศาสตร์การเงิน และการธนาคาร (หน้า 97), โดย วเรศ อุปปาดิก, 2544, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จากภาพ 1 เส้น H ทอดลงจากซ้ายไปขวา แสดงถึงการถือเงินสดอยู่ในมือ นั่นมีค่าเสียโอกาสในตัวของมัน ถ้าหากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นถึงระดับหนึ่ง ค่าของ H จะติดลบ ซึ่งเรียกว่า “dishoarding” เส้น I แสดงถึงความต้องการเงินทุนเพื่อการลงทุนในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยสูง ปริมาณความต้องการเงินทุนจะน้อย และอัตราดอกเบี้ยต่ำลง ปริมาณความต้องการเงินทุนจะเพิ่มขึ้น ดังนั้น เส้น I จึงเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา เส้นอุปสงค์ของเงินกู้รวม (total demand for loanable fund--D) จึงเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา เช่นเดียวกัน

ส่วนเส้น ΔM จะมีความชันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับ “money supply function” กับนโยบายการเงินของระบบเศรษฐกิจหนึ่งซึ่งนโยบายการเงิน และอุปทานของเงินตอบสนองอัตราดอกเบี้ยในเชิงบวก เส้น ΔM จะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แต่ถ้ากรณีอื่นแล้ว อัตราดอกเบี้ยจะไม่มีผลต่อเส้น ΔM ดังที่แสดงไว้ในภาพ ส่วนเส้นเงินออม S_a

มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในเชิงบวก ดังนั้นเส้น S_u จึงทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา อันมีผลทำให้เส้นอุปทานของเงินให้กู้ทั้งหมด (total of loanable fund) หรือ S เป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวาด้วย ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยจุดตัดของเส้น S และ D ดังในภาพ อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพคือ 0_i และปริมาณเงินกู้ดุลยภาพ คือ $0Q_1$

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้คงที่อธิบายมาแล้วข้างต้นยังมีใช้ทฤษฎีการอธิบายระบบเศรษฐกิจโดยรวม เพียงแต่เป็นทฤษฎีที่อธิบายในส่วนของการตลาดสินเชื่อเท่านั้น ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้มีความเป็นจริง (realistic) จำเป็นต้องขยายความอุปสงค์ของเงินกู้ซึ่งส่วนใหญ่มีใช้เพื่อการลงทุนเท่านั้น แต่ยังเพื่อการบริโภค และการกู้ยืมของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้ยืมของรัฐบาลมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยมีใช้น้อย การกู้ยืมเพื่อการลงทุนของธุรกิจส่วนหนึ่งเป็นการกู้เพื่อสร้างที่พักอาศัยด้วยการจำนอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ในด้านอุปสงค์ของเงินกู้จำเป็นต้องคำนึงถึงการกู้ของรัฐบาล (B_g) ของผู้บริโภค (B_c) ของธุรกิจ (B_p) เพื่อที่อยู่อาศัย (B_h) และเพื่อเก็งกำไร (B_s) ดังนั้น จึงทำให้สมการทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ ดังนี้

$$S_u + \Delta M = H + I + B_g + B_c + B_p + B_h + B_s \quad \dots(2)$$

จากสมการ (2) ข้างต้นนี้ทำให้อุปสงค์ของเงินทุนครอบคลุมไปทั่วภาคเศรษฐกิจทุกภาค อันทำให้ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้มีความถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น

ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง (liquidity preference theory)

ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่องนั้นเป็นทฤษฎีของ Keynes (อ้างถึงใน วรรณศ อุปาติก, 2544, หน้า 98-100) ซึ่งอธิบายว่าอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดนั้นถูกกำหนดขึ้นจากเส้นความต้องการถือเงิน (demand for money) ตัดกับเส้นอุปทานของเงิน (supply of money) ในด้านความต้องการถือเงินนั้น Keynes แบ่งออกเป็นสามประเภทด้วยกันได้แก่

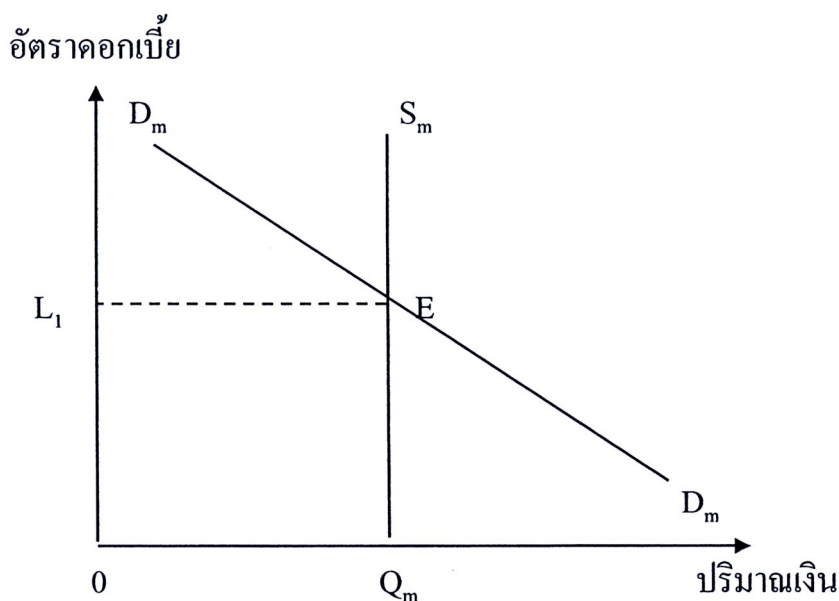
1. ความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย (transaction demand) ความต้องการลักษณะนี้ ได้แก่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความจำเป็นในการถือเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการเพื่อการดำรงชีพในแต่ละวัน เช่น ซื้ออาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังรวมถึงการถือเงินของภาคธุรกิจในการดำเนินธุรกิจประจำวันอีกด้วย ดังนั้นความต้องการถือเงินลักษณะนี้ตัวกำหนดที่สำคัญก็คือ รายได้ นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยในระดับสูง ๆ อาจจะมีผลกระทบต่อการถือเงินประเภทนี้ในลักษณะความสัมพันธ์ที่ผกผันกัน

2. ความต้องการถือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน (precautionary demand) ความต้องการถือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเกิดจากความไม่แน่นอนของรายรับและรายจ่ายในอนาคต ดังนั้น จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ และผกผันกับอัตราดอกเบี้ย แต่อย่างไรก็ตามการถือเงินประเภทนี้อาจไม่ได้ใช้ก็ได้ ดังนั้น จึงมีความไหวตัว (sensitive) ต่ออัตราดอกเบี้ยไวกว่าความต้องการถือเงินประเภทจับจ่ายใช้สอย

3. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative demand) ความต้องการถือเงินประเภทจับจ่ายใช้สอย และการถือเงินไว้ใช้ในยามจำเป็นนั้น ไม่มีส่วนขัดแย้งกับแนวคิดของคลาสสิกแต่อย่างใด ความต้องการถือเงินชนิดเพื่อจับจ่ายใช้สอยนั้น เงินทำหน้าที่เพียงเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรของ Keynes ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากของคลาสสิกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้โดยสำนักคลาสสิกมีความเชื่อว่า บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะไม่ถือเงินไว้เกินความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอย (รวมทั้งถือไว้ใช้ในยามฉุกเฉินด้วย) ถ้ามีเช่นนั้นแล้วจะสูญเสียดอกผลที่ควรจะได้ เช่น การลงทุนในการซื้อหลักทรัพย์ เหตุผลจึงมีอยู่ว่าแม้อัตราดอกเบี้ยจะต่ำเพียงใดก็ตาม การที่ได้ผลตอบแทนบ้างก็ยังดีกว่าไม่ได้อะไรเสียเลย Keynes ชี้ให้เห็นว่า การซื้อหลักทรัพย์ก็จะต้องเป็นการคาดคะเนว่า อัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงขึ้นในช่วงที่เขาถือหลักทรัพย์อยู่ ถ้าในกรณีเขาเชื่อว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้นแล้ว จะเป็นการฉลาดที่เขาถือเงินตราแทนการถือสินทรัพย์ในรูปของหลักทรัพย์ ถ้าหากว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสิ่งที่รู้ และ “แน่นอน” ก็จะไม่มีการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร และแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการถือเงินของ Keynes ก็จะไม่มีความขัดแย้งกับแนวคิดของสำนักคลาสสิกแต่ประการใด

ความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไรนี้มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยอย่างผกผันกล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ความต้องการถือเงินประเภทนี้จะลดลง แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลง ความต้องการถือเงินประเภทนี้จะสูงขึ้น

สำหรับอุปทานของเงิน (supply of money) ซึ่งประกอบด้วย ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเงินฝากกระแสรายวันที่ย้ายคืนเมื่อทวงถามของระบบธนาคารพาณิชย์ อุปทานของเงินนี้ธนาคารกลางสามารถควบคุมได้โดยการใช้นโยบายการเงินที่เหมาะสม ดังนั้นดุลยภาพของอัตราดอกเบี้ย จึงถูกกำหนดขึ้นโดยเส้นความต้องการถือเงินทั้งสามประเภทกับอุปทานของเงิน (ดังแสดงในภาพ 2)

ภาพ 2 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพโดยทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่อง

ที่มา. จาก เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร (หน้า 100), โดย วรศ อุปาดิก, 2544, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จากภาพ 2 แกนตั้งวัดอัตราดอกเบี้ย แกนนอนวัดปริมาณเงิน เส้น $S_m Q_m$ เป็นเส้นอุปทานของเงิน และเส้น $D_m D_m$ เป็นเส้นอุปสงค์รวมหรือความต้องการถือเงินทั้งสามประเภท ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยเส้น $S_m Q_m$ ที่จุด E อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพคือ $0i_1$ และปริมาณเงินดุลยภาพ คือ $0Q_m$ ทฤษฎีความพึงพอใจในสภาพคล่องมีลักษณะ

เป็น “stock concept” คือปริมาณเงินที่มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งผิดกับทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (loanable fund theory) ที่มีลักษณะเป็น “flow concept” อย่างไรก็ตามมีนักเศรษฐศาสตร์บางท่านมีความเห็นว่าทฤษฎีทั้งสองเป็นการอธิบายเรื่องเดียวกันแต่ใช้วิธีวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ดังเช่น Tsiang (อ้างถึงใน วเรศ อุปปาดิก, 2544, หน้า 98-100) มีความเห็นว่าทั้งสองทฤษฎีสามารถผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย (the theory of interest rate)

แนวคิดที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยได้มีการศึกษากันมาเป็นระยะเวลานาน โดยมากมุ่งพิจารณาถึงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยคุณภาพ เนื่องจากเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยนั้นมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและการเงิน ซึ่งจะมีผลต่อมาตรฐานการครองชีพของประชาชน อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีแนวคิดเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่หลากหลายก็ตาม แต่ทฤษฎีที่น่าสนใจที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในการศึกษามีดังนี้

1. ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของ Fisher (1965, pp. 61-68) นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ได้ให้ความหมายของดอกเบี้ยว่า คือค่าตอบแทนแห่งการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าในปัจจุบันและสินค้าในอนาคต หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความพึงพอใจแห่งเวลา (time preference) สำหรับแนวคิดของทฤษฎีนี้มีว่า หากผู้กู้คาดว่าระดับสินค้าในอนาคตจะเพิ่มขึ้นหรือเกิดภาวะเงินเฟ้ออัตราดอกเบี้ยที่จะคิดกับผู้กู้ได้มีการบวกเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการชดเชยค่าของเงินในอนาคตที่จะลดลง ซึ่งเรียกค่าที่บวกเพิ่มขึ้นว่า premium for inflation ในขณะเดียวกันผู้ขอกู้ก็ยอมจ่ายอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้นดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่าค่าของเงินที่เขาจะต้องจ่ายคืนในอนาคตจะมีค่าลดลง จากลักษณะการคิดอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทำให้พอแยกได้ว่า อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้คิดขึ้นมานั้นจะถูกกำหนดด้วย 2 ส่วน คือ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (real interest rate) และอัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (expected inflation rate) ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงได้มาจากการนำอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินหักด้วยอัตราเงินเฟ้อ

จากพฤติกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของผู้ให้ยืมดังกล่าวทำให้ Fisher สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและระดับราคา คืออัตราดอกเบี้ยจะมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเมื่อระดับราคาสินค้าสูงขึ้นและจะมีแนวโน้มต่ำลงเมื่อระดับราคาสินค้า

ลดลง ทั้งนี้สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นหากทั้งผู้ให้กู้และผู้กู้คาดการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคตได้ถูกต้อง แต่เนื่องจากในความเป็นจริงทั้งผู้ให้กู้และผู้กู้ไม่สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับราคาในอนาคตได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นในระยะสั้นการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยกับระดับราคาอาจจะไม่เป็นไปตามข้อสรุปข้างต้น

2. ทฤษฎีการกำหนดขึ้นเป็นอัตราดอกเบี้ยด้วยปริมาณเงินให้กู้ Harris (1967, pp. 303-321) ได้ให้ความหมายของดอกเบี้ยว่า หมายถึง ราคาของเงินทุนที่ให้ผู้ยืมเงินและถูกกำหนดขึ้นโดยปริมาณเงินที่จะมีให้กู้ และความต้องการขอกู้ โดยปริมาณเงินที่จะให้กู้นั้นมาจากหลายแหล่ง ได้แก่ เงินสด หรือทรัพย์สินคล้ายเงินสดที่ประชาชนมีอยู่ หรือที่หน่วยธุรกิจถืออยู่ในมือ เช่น กำไรสะสม เงินสำรองค่าเสื่อมราคา เป็นต้น ซึ่งหากธุรกิจนำเงินเหล่านี้มาใช้ในการขยายกิจการของตนเองก็จะต้องรวมเข้าไว้เป็นอุปทานของเงินกู้ด้วย ดังนั้นอุปทานของเงินกู้จึงหมายถึงเงินให้กู้ทั้งหมดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแก่ผู้บริโภครัฐบาล และหน่วยธุรกิจ โดยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอุปทานของเงินให้กู้และอัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปในทางเดียวกัน คือ หากอัตราดอกเบี้ยต่ำความต้องการให้ผู้ยืมจะมีน้อย และหากอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการให้ผู้ยืมจะมีมาก ตัวแปรที่มีบทบาทในการกำหนดอุปทานของเงินให้กู้ที่สำคัญคือ

2.1 รายได้ และอัตราส่วนความโน้มเอียงในการออมเมื่อเทียบกับรายได้ (marginal propensity to save) ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ประชากรจะสามารถให้กู้ได้มากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับระดับรายได้ที่ได้รับ และความโน้มเอียงที่จะออมในขณะนั้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนที่จะถือเงินสดไว้ในมือเพื่อสำรองไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น

2.2 เงินสดที่ได้จากหน่วยธุรกิจ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกำไรที่ได้ และนโยบายของหน่วยธุรกิจ

2.3 นโยบายของรัฐบาล และนโยบายการให้กู้ของธนาคาร

ในส่วน of ความต้องการขอกู้นั้นจะเกิดจากการลงทุนและการใช้จ่ายที่เกินรายได้ และเนื่องจากโดยธรรมชาติแล้วผู้ขอกู้จะมีความพอใจในการกู้มาก หากอัตราดอกเบี้ยต่ำ ในทางตรงกันข้ามจะมีการลดปริมาณการกู้ หากเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เสกศรัณย์ สมพงษ์ (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดอุปทานสินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทศวรรษรายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ถึงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปแบบของสมการถดถอยเชิงซ้อน และใช้วิธีประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาในรูปของสมการถดถอย และมีผลการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{LnCBPC} = & 2.016990 + 0.469103\text{LnBDEP} + 0.276455\text{LnBLOA} \\ & (3.876309)^{***} \quad (5.500239)^{***} \\ & - 2.283401\text{LnEQUI} + 0.240430\text{LnEXPV} - 0.307537\text{LnDOLF} \\ & (-2.760802)^{***} \quad (1.955490)^{**} \quad (-2.925457)^{***} \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.9947 \quad F \text{ statistic} = 564.0728$$

$$\text{D.W.} = 1.0674$$

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

โดยกำหนดให้

LnCBPC = ปริมาณอุปทานของสินเชื่อเพื่อการส่งออก (หน่วย: ล้านบาท)

LnBDEP = ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย: ล้านบาท)

LnBLOA = ปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย: ล้านบาท)

LnEQUI = ส่วนของผู้ถือหุ้น (หน่วย: ล้านบาท)

LnEXPV = มูลค่าการส่งออก (หน่วย: ล้านบาท)

LnDOLF = ต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ (หน่วย: ล้านบาท)

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการส่งออก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปทานสินเชื่อเพื่อการส่งออก

โดยที่ปริมาณเงินฝากและปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ขณะที่มูลค่าการส่งออกมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ กับส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอุปทานสินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ศิริกุล สวนศิริ (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดปริมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย:

กรณีศึกษาธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากรายงานผลการดำเนินงานรายปีของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2542 มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) ภายใต้หลักการจากทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (loanable fund theory) ผลการศึกษาเป็นดังนี้

$$HL = -5088.879 + 0.5047TD + 1.4761BOR + 0.3311DI$$

$$(-1.5495) \quad (6.1878)^{***} \quad (11.5263)^{***} \quad (3.1103)^{***}$$

$$R^2 = 0.9989 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9986$$

$$D.W. = 1.8735 \quad F \text{ statistic} = 3282.455$$

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

โดยกำหนดให้

HL = ปริมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารสงเคราะห์ (หน่วย: ล้านบาท)

TD = ปริมาณเงินฝากของธนาคารอาคารสงเคราะห์ (หน่วย: ล้านบาท)

BOR = ปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารอาคารสงเคราะห์ (หน่วย: ล้านบาท)

DI = รายได้ต่อคนต่อปี (หน่วย: ล้านบาท)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ถึงร้อยละ 99.89 (ค่า $R^2 = 0.9989$) โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นดังนี้ ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารอาคารสงเคราะห์ และรายได้ต่อคนต่อปี

มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์

พีระเดช นวรัตน์ ณ อยุธยา (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดปริมาณสินเชื่อเคหะของธนาคารออมสิน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รายเดือนของธนาคารออมสิน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2541 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 เป็นเวลา 60 เดือน โดยสร้างแบบจำลอง VAR (vector autoregressive) เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินสินเชื่อเคหะของธนาคารออมสิน ที่มีต่อปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สินเชื่อเคหะ ปริมาณเงินกองทุน ปริมาณเงินสดสำรองตามกฎหมาย และอัตราเงินเฟ้อ ภายใต้หลักการจากทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (loanable fund theory)

ผลการศึกษา การวิเคราะห์ปฏิกริยาตอบสนองต่อความแปรปรวน (IRF_t) และแยกส่วนความแปรปรวน (VD_t) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ ค่าในอดีตของตัวแปรปริมาณสินเชื่อเคหะ โดยมีทิศทางอยู่ในทางบวก ตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงมา คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เคหะของธนาคารออมสิน ซึ่งมีทิศทางอยู่ในทางลบ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงไปตามลำดับ คือ ปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน อัตราเงินเฟ้อ ปริมาณเงินสดสำรองตามกฎหมายของธนาคารออมสิน และเงินกองทุนของธนาคารออมสิน โดยที่ปริมาณเงินฝาก และอัตราเงินเฟ้อ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณสินเชื่อเคหะของธนาคารออมสิน ในขณะที่อัตราดอกเบี้ย และเงินสดสำรองตามกฎหมาย มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ธีรมาศ บุญต่อ (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รายปีของธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-2545 ภายใต้หลักการจากทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) มาประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ผลการศึกษาคือเป็นดังนี้

$$\begin{aligned}
 HL &= -221609.3 + 0.005939TD + 2.467601PGDP + 0.402912FUN \\
 &\quad (-6.9394) \quad (0.3404) \quad (3.0070)*** \quad (3.9809)*** \\
 &\quad + 179476.4LQ \\
 &\quad (4.6654)***
 \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.9960 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9951$$

$$\text{D.W.} = 2.0038 \quad F \text{ statistic} = 1019.691$$

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

โดยกำหนดให้

HL = ปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย: ล้านบาท)

TD = ปริมาณเงินฝากรวมของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย: ล้านบาท)

PGDP = รายได้ต่อคนต่อปี (หน่วย: ล้านบาท)

FUN = เงินกองทุน (หน่วย: ล้านบาท)

LQ = สัดส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝากหรือสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์
(หน่วย: ล้านบาท)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีผลต่อปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ถึงร้อยละ 99.60 (ค่า $R^2 = 0.9960$) โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นดังนี้ ปริมาณเงินฝากรวมของธนาคารพาณิชย์ รายได้ต่อคนต่อปี เงินกองทุน และสัดส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก (สภาพคล่อง) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์

วีรอนงค์ บุญศรีรัตน์ (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รายเดือนของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2547 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) มาประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ผลการศึกษานี้เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{TCRE} = & -711940.9 + 0.646930\text{TD} + 0.314605\text{BOR} + 1020541.000\text{LQ} \\ & (-19.657) \quad (23.498)^{***} \quad (2.657)^{**} \quad (41.964)^{***} \\ & + 5645.508\text{RATE} \\ & (1.859)^* \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.9887 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9876$$

$$D.W. = 1.9715 \quad F \text{ statistic} = 881.1193$$

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

โดยกำหนดให้

TCRE = ปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารกรุงเทพ หลังจากหักค่าเผื่อหนี้
สงสัยจะสูญแล้ว (หน่วย: ล้านบาท)

TD = ปริมาณเงินฝากทั้งหมดของธนาคารกรุงเทพ (หน่วย: ล้านบาท)

BOR = ปริมาณเงินกู้ยืมทั้งหมดของธนาคารกรุงเทพ (หน่วย: ล้านบาท)

LQ = อัตราส่วนสภาพคล่อง (หน่วย: ล้านบาท)

RATE = ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR กับเงินฝากประจำ 12 เดือนของ
ธนาคารกรุงเทพ (หน่วย: ล้านบาท)

ผลการศึกษา พบว่าปริมาณเงินฝากทั้งหมด ปริมาณเงินกู้ยืมทั้งหมด ส่วนต่าง
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับเงินฝากของธนาคารกรุงเทพ และอัตราส่วนสภาพคล่อง มี
ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อรวมของธนาคารกรุงเทพ ซึ่ง
เป็นไปตามสมมติฐานโดยที่ปริมาณเงินฝากทั้งหมดกับอัตราส่วนสภาพคล่อง มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ปริมาณเงินกู้ยืมทั้งหมดของธนาคาร
กรุงเทพมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย
เงินกู้กับเงินฝากของธนาคารกรุงเทพมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

วรรัตน์ พรหมมนตรี (2551) ศึกษาเรื่อง *สินเชื่อธนาคารออมสิน* โดยใช้

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (time series data) รายไตรมาส
ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2549 มาวิเคราะห์โดยใช้
สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) และทำการประมาณค่าด้วยวิธี
กำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ผลการศึกษเป็นดังนี้

$$CR = 2392617 + 0.442527DD + 0.275108CAP + 14600.84MLR$$

$$(0.129292) \quad (2.687159)** \quad (0.680869)^{ns} \quad (3.837794)***$$

$$R^2 = 0.9910 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.9900$$

$$D.W. = 2.1602 \quad F \text{ statistic} = 941.7856$$

หมายเหตุ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่า *t statistic*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยกำหนดให้

CR = ปริมาณสินเชื่อกของธนาคารออมสิน (หน่วย: ล้านบาท)

DD = ปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสิน (หน่วย: ล้านบาท)

CAP = ปริมาณเงินกองทุนของธนาคารออมสิน (หน่วย: ล้านบาท)

MLR = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีของธนาคารออมสิน
(หน่วย: ล้านบาท)

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยต่าง ๆ คือ ปริมาณเงินฝาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี และปริมาณเงินกองทุนของธนาคารออมสิน ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่รวมของธนาคารออมสิน ถึงร้อยละ 99.10 ซึ่งความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นดังนี้ ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกองทุน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการให้สินเชื่รวมของธนาคารออมสิน โดยที่ปริมาณเงินฝากของธนาคารออมสินมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และปริมาณเงินกองทุนของธนาคารออมสินไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Goldfeld (1965) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกถือสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์และภาคธุรกิจเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยข้อมูลรายไตรมาส ระหว่าง

ไตรมาสที่ 3 ของปี ค.ศ.1950 ถึง ไตรมาสที่ 2 ของปี ค.ศ. 1962 โดยแบ่งพิจารณาแบบจำลองเป็น 2 ลักษณะ คือ single equation และ simultaneous equation

ผลการศึกษาพบว่า การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ภาวะเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับภาวะการค้าของภาคธุรกิจ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่เป็นผลตอบแทนของธนาคารพาณิชย์สูงขึ้น ธนาคารจะให้กู้ยืมมากขึ้น และเมื่อภาวะเศรษฐกิจและการค้าดีขึ้นโดยพิจารณาจากการเพิ่มขึ้นของสินค้าคงเหลือในภาคธุรกิจ และการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ถาวรของภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของการจ่ายเงินปันผลของธุรกิจต่าง ๆ จะทำให้ธุรกิจมีความต้องการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์มากขึ้น ซึ่งจะมีผลให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมแก่ภาคเศรษฐกิจมากขึ้น

Leonall and Burge (1969) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1953-1967 เพื่อทดสอบว่าพฤติกรรมในการถือสินทรัพย์ประเภทเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์สอดคล้องกับ accommodation principle หรือสมมติฐานของ profit maximization principle ซึ่งการศึกษาทั้ง 2 กรณีอาศัย stock adjustment model และประมาณค่าด้วยวิธี two stage least squares

ผลการศึกษาพบว่า ธนาคารพาณิชย์มีพฤติกรรมในการถือสินทรัพย์ประเภทเงินให้กู้ยืมตาม profit maximization principle กล่าวคือ การถือสินทรัพย์ประเภทเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยของเงินให้กู้ยืม และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งในการศึกษาใช้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น และระยะยาวเป็นตัวแทนของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์อื่น ๆ ตามลำดับ โดยพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมมีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการให้กู้ยืม ส่วนอัตราดอกเบี้ยระยะยาวหรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์อื่นมีความสัมพันธ์เป็นลบกับการให้กู้ยืม แสดงว่าเมื่ออัตราดอกเบี้ยระยะสั้น หรืออัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสูงขึ้น ธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ยืมมากขึ้น